

Autor: Jean Giono

Spatřil jsem právě jedno z dramát země. Zasáhl jsem potřebnými gesty. Rozumějme si: nikoli ledakterými, ne gesty toho, jenž neví; gesty, kterým jsem se pomalu naučil, se vši něhou svého srdce, gesty, která mi přešla do nervů a do svalů, ponenáhlu, možno říci po krůpějích, řádně naučena, řádně v mé krvi, gesty neúchylnými. Byla to ubohá gesta lidí. Zprvu jsem tak za to neměl. Zvěděl jsem to proto, že ač jsem je učinil, narazil jsem na mocnou překradu.

Od té chvíle si říkám: „A přece, ty! ...“

Ba arci, i já!

Byl to krásný déšť. Jedno z oněch rozechvění dubnových: veliké rozmachy větru, pak šlehání studené vody jako tisícere řemínky dűtek, obloha tak nízká, že bylo vidět všecna napínání a dmutí jejích svalů.

Ale k večeru si oblékám plášť, narážím baret a jdu ven. V jizbě plné dýmkového kouře pomalu mne už obluzovaly přízraky z dna moří. Dva políčky větru mne uzdravují a sílí. Vidím počasí, jaké jest, díím si „můžes na pahorek“, a vystupuji tam.

Je to tuhle ten pahorek: oblý a spanilý jako prsa. Ale má jméno: pahorek d'Aures, pohorek povětrný. To vám praví, že jsem nevyvolil úkrytu.

Nedaleko temene vítr a déšť se vztekaly ve vírech, jejichž splétání a zauzlování bylo ve stromech zjevno. Černý vzduch proudil jako hněv bystřiny. Netvorný blesk chopěl kdes

v útrobach výšin jako veliká ropucha. Olivovníky se soužily v krásném utrpení. A přece olivovník je rostlina tvrdá, ten už viděl strádání a zármutků. Ten už zaúčtoval vše.

Nastalo chvilkové utišení. Širé bílé světlo se sneslo na krajinu jak síť rybářova. Na nebi náhle po dešti oschlém, ale ještě se chvějícím, mihotalo se úpění.

Z toho mi bylo jako po ráně pěstí ve tvář. Zastavil jsem se, rozhlížel se. Zvláště jsem se díval k vysoké trávě, odkud se mi zdálo, že nárek vychází. Dvě velké vrány vzlétly z trav. Poznal jsem je, ty staré divochy náhorních planin, staré urputníky, již lovily hraboše nebo křečky v zimě, a kteří z jara slétají k našim vlídnějším pahrbkům za kořistí lahodnější.

Vzlétly nad travou pouhým rozmáchnutím. Jen aby se usadily v olivovníku.

Kvílení opět začalo. Vrány hleděly na mne. Jaly se obě skřehotat, jako když sněti praskají. To bylo varování. Tehdy se vznesl z trávy havran. Veliký, statný havran měkkého letu, jenž se zapletl do větrné liany, zapotácel se na obou křídlech a spadl jako cár do prázdná údoliny. Nebylo možno se mýlit. Byl to napasený dravec.

Opět zakvílení!

Odehnal jsem vrány kamením. Přiblížil jsem se k trávníku. Už nic si nezastesklo. Hledal jsem a pátral: hle, chabé zachvění v podrostu, jež mne tam obrátilo. Byla to zaječice. Nádherné zvíře, všecko lkající a všecko zděšené. Právě vrhla zajíčky. Byly to dvě krvácející houby, zobany rozklované, rozdrásané zobanem havranovým. Chuděra ležela na boku; i ona raněna a zdrána do živého masa. Bolest byla viditelná jako veliká, živoucí věc, byla zahryznuta v té zející ráně břicha; a bylo ji viděti hýbat se v tom jako zvíře v bahně se provalující.

Zaječice už neskučela.

Kleče vedle ní, hladil jsem něžně hustý kožich palčivý horečkou, a zvláště mezi pateří a krkem, kde pohazení je nejlibější. Nezbývalo než udělit útrpnosti, jen té se dalo poskytnout: slitování a soustrasti, plničké srdce slitování, aby se ulevilo, aby se povědělo němé tváři:

– Ne, vidíš, trpí někdo tvým soužením, nejsi sama. Nemohu tě vyhojiti, ale mohu tě ještě stříci.

Hladil jsem; zvíře už neúpělo.

A tehdy, pohleděv zaječici do očí, uzřel jsem, že už neúpěla proto, že jsem byl pro ni ještě hroznější než vrány.

Nedonesl jsem utišení, neposkytl jsem ho agonii, vnesl jsem děs; děs tak mocný, že nyní už bylo marno úpět, marno volat o pomoc, nezbývalo než zahynout.

Byl jsem člověk a zabil jsem veškerou naději. Němá tvář skonávala strachem ve stínu mé

nepochopené útrpnosti; moje laskající ruka byla krutější než zoban havranův.

Veliká přehrada nás dělila.

Ano, děl jsem si: „A přece já! ...“ Ne z domýšlivosti, ale z překvapení, z dětinné důvěry.

Já přece umím řeč sýkorek: už jsou na schodišti haluzí, už na zemi, už u mých nohou; ke mně přec ještěrky se tak blíží, že mne obráceně vymalují na zlatých bulvách svých očí; na mne přec lišky pohledy upírají a pak rázem vědí, kdo jsem, a mile přejdou; jsem přece tvor s nimi srostlý onou velikou tíhou pahorků, jalovčím, tymiánů, divého vzduchu, travin, nebes, větru, deště, kterou nosím; mám přece víc útrpnosti s nimi než s lidmi, je-li tedy někdo, pro něhož tato veliká přehrada měla padnout...

Ne, je tu. Bylo třeba našich špatností natřesených a osutých po věky shromažďovaných, aby ji tak upevnily.

O autorovi

Eugène Martel – Portrait de Jean Giono (1937)

Za první světové války byl v zákopech zasažen plynem a v roce 1918 na Mont Kemmelu téměř ztratil zrak. Moderní válkou proto hluboce opovrhoval jako jedním z průvodních důsledků průmyslové civilizace, která na oltář kapitálu masově obětuje rolnictvo i přírodu. Nesnášel Židy, tahouny tohoto „moderního světa“, štvoucí na konci třicátých let Francii do nové války proti Říši jak pod nacionálními, tak internacionálními hesly. Mnichov tedy nadšeně uvítal, porážku Francie jako národního státu vnímal vzhledem k planetárním hrozbám, které po stu letech zrychlujícího se pokroku byly stále patrnější, coby zcela podružnou. Jako provensálský regionalista byl německou nacionálně-socialistickou kritikou vysoce ceněn (obdobně jako v Protektorátu např. malíř Slovák Joža Uprka), ani této nové moci – založené „na stroji“ – však nedůvěřoval. Přesto alespoň přispíval do gallimardovské *La Nouvelle Revue Française* za Drieuova šéfredaktorství či do Chateaubriantova *La Gerbe* a po „osvobození“ se tak spolu s další stovkou literátů a novinářů ocitl na seznamu „nežádoucích“ a vězněných. Svého snu o tom, jak venkov vytáhne na Paříž a zamete s prohnitou civilizací tohoto města, se prý nikdy nevzdal, přestože se mu od ní i v pozdějším životě dostalo několika poct. U nás z jeho tvorby „krve a půdy“ (ani ruralismus ani pohanství nejsou pojmy výstižnější) je zdaleka nejznámější *Muž který sázel stromy* (v souvislosti se „zelenou vlnou“ od devadesátých let dobře deset

vydání!). Krásu kraje kolem rodného Manosque, kde v roce 1970 pevně zakořeněný spisovatel také zemřel, můžeme obdivovat ve zdařilém velkofilmu podle jeho dobrodružného „aristokratického“ románu *Husar na střeše* (r.: J. P. Rappeneau, 1995). Jinak ovšem patří k těm nejpřekládanějším francouzským autorům meziválečného období u nás, jeho díla se ujali především Bohuslav Reynek a célinovský Jaroslav Zaorálek. Z knih, které česká wiki neuvádí, máme za důležité připomenout tyto: *Bitva v horách* (1939), *Hlasy země* (1933), *Pahorek* (1932), *Preludium Panovo* (1930), *Sen a skutečnost: Zrození Odyssey* (1930) – v knihovně se pěkně vyjímají vedle těch Hamsunových.

Zde u příležitosti Velikonoc zveřejněná povídka vyšla v druhém čísle časopisu *Tvar* v roce 1931. Je hlavně o vyhraněné lidské pýše, za ní si lze však snadno představit všední rozplizlou pitomost davového „turisty“ (cyklisty, automobilisty), poměštěných „milovníků přírody“, slyšících na bydlení „v zeleni“ i kochajících se „panoramaty“. O míře vzdálenosti Jeana Giona dnešnímu kulturnímu znečišťování svědčí jeho Slovo, tak nepodobné těm, jaká bezustání vyrábí infotainment.